

**UCHWAŁA NR XII/117/2016
RADY POWIATU BRZESKIEGO**

z dnia 31 marca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie
Brzeskim na lata 2016 - 2024**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445, z późn. zm.¹⁾) w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2016 - 2024 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Brzeskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Kazimierz Brzyk

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1890.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 693, poz. 1045, poz. 1058, poz. 1240, poz. 1310, poz. 1359, poz. 1607, poz. 1616, poz. 1830 i poz. 1893.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2016-2024

Opracowanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku

Brzesko 2015 rok

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
CZĘŚĆ I	
Zgodność celów strategii z innymi dokumentami strategicznymi	5
1.1 Uwarunkowania prawno - systemowe	5
CZĘŚĆ II	
Diagnoza aktualnej sytuacji Powiatu Brzeskiego	7
2.1 Podstawowe dane terytorialno - administracyjne	7
2.2 Społeczeństwo i zasoby ludzkie	8
2.3 Zasoby materialnej infrastruktury społecznej	8
2.3.1 Infrastruktura oświatowa	8
2.3.2 Bezrobocie	10
2.3.3 Niepełnosprawność	12
2.3.4 Ubóstwo	15
2.3.5 Bezpieczeństwo publiczne	17
2.3.6 Przemoc	20
2.3.7 Problemy ludzi starych i chorych	23
2.3.8 Organizacja opieki w rodzinach zastępczych	24
2.3.9 Instytucjonalna piecza zastępcza	26
CZĘŚĆ III	
Zasoby Powiatu Brzeskiego	26
3.1 Instytucje i organizacje pomocy społecznej oraz zasoby Powiatu umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych	26
3.2 Wnioski z części diagnostycznej	30
3.3 Analiza SWOT	31
CZĘŚĆ IV	
4.1 Cel główny	35
4.2 Cele szczegółowe	36
4.3 Oczekiwane rezultaty	40
4.4 Źródła finansowania	40
4.5 Monitoring	41
WNIOSKI KOŃCOWE	41
SPIS TABEL	42
SPIS WYKRESÓW	43

Wstęp

Opracowywanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest zadaniem powiatu wynikającym z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.), zgodnie z którym do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej wskazuje, że strategia zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia powinna odgrywać szczególną rolę w prowadzeniu polityki społecznej na szczeblu powiatowym. Jest długookresowym dokumentem, w którym podejmuje się próbę zidentyfikowania zagrożeń występujących w sferze szeroko rozumianego życia społecznego i wypracowania sposobów zapobiegania powstawaniu negatywnych zjawisk, ograniczania skali ich występowania i łagodzenia związanych z nimi następstw. Jej zasadniczym celem jest poprawa jakości życia społeczności lokalnej w wielu wymiarach, czemu służyć ma podejmowanie działań zmierzających w szczególności do podniesienia zamożności mieszkańców, zwiększenia poczucia bezpieczeństwa, ograniczenia występowania patologii społecznych, poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i warunków życia mieszkańców w podeszłym wieku. Rozpoznanie problemów musi być oparte na podstawie analizy występujących na terenie Powiatu zjawisk, które są powszechnie uznawane za wyznaczniki stanu społecznego.

Dlatego najobszerniejszą część strategii poświęcono diagnozie problemów społecznych oraz posiadanym zasobów zarówno materialnych, jak i w obszarze szeroko rozumianego kapitału społecznego. Żeby strategia była miarodajna, uwzględniono w niej wiele parametrów, przy czym ważne było ukazanie ich w dłuższej perspektywie czasowej, tak by uwidocznili dynamikę zachodzących zmian i określić rysujące się tendencje. Pozwoliło to na podjęcie próby przewidywań, co do przyszłego obrazu poszczególnych badanych zagadnień, a poprzez to na dokonanie bardziej przemyślanego wyboru działań, które mają być w toku realizacji strategii podejmowane.

Podczas przygotowania niniejszego opracowania wykorzystane zostały doświadczenia wyniesione z realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Brzeskim na lata

2008-2015, przyjętą przez Radę Powiatu Brzeskiego uchwałą Nr XII/104/08 z dnia 24 stycznia 2008 r. (z późn. zm).

Przez problem społeczny rozumie się na ogół pewien stan rzeczy, zjawisko społeczne, pewnego typu zachowania itp., który jest oceniany negatywnie i w związku z tym istnieje przekonanie, iż powinny być podjęte adekwatne do stopnia ewentualnego zagrożenia, działania zaradcze. O tym, czy jakieś zjawisko zostaje uznane za problem społeczny decydują zatem przyjęte w danej społeczności oceny. Zawsze jednak przyczyny owych zjawisk, czynniki je warunkujące, należą do sfery zaspokojenia lub niezaspokojenia potrzeb jednostek, rodzin czy społeczności, a zatem działania zaradcze, w tym profilaktyczne, muszą być prowadzone także w tej sferze. Rozwiązywanie problemów społecznych w rzeczywistości oznacza podejmowanie prób mających na celu zmianę, czyli poprawę warunków zaspokojenia potrzeb danej jednostki, rodziny czy społeczności.

CZĘŚĆ I

ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

1.1. Uwarunkowania prawno - systemowe

Podczas opracowywania Strategii opierano się na aktach prawnych dających podstawy do różnych działań w sferze polityki społecznej:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) – określająca zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015 r. poz. 149, z późn. zm.) – określająca zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 r. poz. 332, z późn. zm.) – określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 r. nr 127 poz. 721, z późn. zm.) – regulująca status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.) – regulująca m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390, z późn. zm.) – określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2015 r. poz. 1286, z późn. zm.) – określająca m.in. zasady działania i kompetencje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zasady sprzedaży napojów alkoholowych oraz postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 r. poz. 124, z późn. zm.) – określająca m.in. zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i określonych rozporządzeń

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odnosi się nie tylko do rzeczywistych wyzwań mieszkańców w sferze społecznej, ale także uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych oraz pobudzania aktywności grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

CZĘŚĆ II

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU BRZESKIEGO

2.1. Podstawowe dane terytorialno-administracyjne

Powiat Brzeski położony jest w południowej części województwa małopolskiego. Powstał 1 stycznia 1999 r. na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego, trójstopniowego podziału państwa. Głównym miastem i siedzibą organów powiatu jest Brzesko, położone przy ważnym szlaku komunikacyjnym międzynarodowej drogi nr 4 Zgorzelec – Medyka, a także dróg: nr 768 Brzesko – Szczurowa (w kierunku Kielc) oraz 75 Brzesko – Nowy Sącz – Krynica. Obszar Powiatu wykazuje wyraźną rozciągłość w kierunku północ – południe, wzdłuż koryta dolnego biegu Uszwicy. Północną granicę Powiatu stanowi rzeka Wisła, natomiast na południowym skraju granice Powiatu opierają się o rzekę Dunajec, obejmując swym zasięgiem Jezioro Czchowskie. W skład Powiatu wchodzić dwie gminy miejsko-wiejskie (Brzesko, Czchów) oraz pięć wiejskich (Borzęcin, Dębno, Gnojnik, Iwkowa, Szczurowa). Liczba całkowita miejscowości wchodzących w skład Powiatu wynosi 75, w tym tylko 2 miasta. Pod względem geograficznym Powiat obejmuje dwie krainy geograficzne: Kotlinę Sandomierską w północnej części oraz górzyście Pogórze Wiśnickie na południu.

Północną część Powiatu zajmują gminy Borzęcin i Szczurowa, w których dominuje funkcja produkcji rolniczej. Środkowa część (miasto i gmina Brzesko, Dębno) charakteryzuje się względnie największym stopniem urbanizacji i rozwojem pozarolniczych dziedzin gospodarki. Południową część Powiatu wyróżniają walory krajobrazowe, predestynujące ten obszar do rozwoju turystyki.

2.2. Społeczeństwo i zasoby ludzkie

Tabela 1 Liczba ludności Powiatu Brzeskiego

Liczba ludności Powiatu Brzeskiego. Gęstość zaludnienia na km ²				
Lp.	Gmina	Liczba ludności	% mieszkańców powiatu	Gęstość zaludnienia na km ²
1.	Brzesko	36.343	39,23	354
2.	Borzęcin	8.446	9,12	82
3.	Czechów	9.640	10,40	145
4.	Dębno	14.467	15,62	177
5.	Gnojnik	7.724	8,34	140
6.	Iwkowa	6.254	6,75	132
7.	Szczurowa	9.771	10,54	72
8.	Powiat Brzeski	92.645	100,00	157

Dane na podstawie informacji z wydziałów ewidencji ludności urzędów gminy

2.3 Zasoby materialnej infrastruktury społecznej

2.3.1 Infrastruktura oświatowa

W gminach Powiatu Brzeskiego funkcjonuje 41 przedszkoli (w tym 15 w gminie Brzesko). Na szczeblu edukacji podstawowej w Powiecie Brzeskim prowadzą działalność 51 szkoły podstawowe (w tym 11 w gminie Brzesko). W Powiecie Brzeskim działa 25 gimnazjów. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych z roku na rok maleje z powodu niżu demograficznego. Sytuacja ta dotyczy również szkół gimnazjalnych.

Gminna Iwkowa

Na terenie gminy Iwkowa znajdują się 2 przedszkola, 5 szkół podstawowych oraz 2 gimnazja. Przedszkola zlokalizowane są w Iwkowej i Porąbce Iwkowskiej, szkoły podstawowe w Dobrocieszu, Iwkowej, Iwkowej Nagórz, Kątach i Wojakowej. Z kolei gimnazja mają swoją siedzibę w Iwkowej i Wojakowej. Szkoła podstawowa i gimnazjum w Wojakowej tworzą Zespół Szkół w Wojakowej.

Gmina Czchów

Na terenie gminy miejsko-wiejskiej Czchów działają 3 przedszkola: w Czchowie, Tymowej, Jurkowie; 2 szkoły podstawowe: w Wytrzysszce i Czchowie. Ponadto funkcjonują także 2 Zespoły Szkół i Przedszkola. W strukturach ZSiP w Złotej działa przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum a w ZSiP w Domosławicach działa Publiczne Przedszkole, Publiczna Szkoła Podstawowa, Publiczne Gimnazjum oraz Szkoła Muzyczna I stopnia z filiami w Dobrocieszu, Gromniku, Porąbce Uszewskiej, Milówce, Tęgoborzy. Poza tym w Tworkowej, Tymowej i Jurkowie znajdują się Zespoły Szkół a w Czchowie Publiczne Gimnazjum. W Czchowie znajduje się także Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, a w Złotej Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Gmina Gnojnik

Na obszarze gminy Gnojnik znajdują się 2 przedszkola, 3 szkoły podstawowe oraz 2 Zespoły Szkolno-Przedszkolne, w skład których wchodzi: przedszkole i szkoła podstawowa. Ponadto funkcjonują 2 gimnazja.

Gmina Szczurowa

Na terenie Gminy Szczurowa znajdują się 4 przedszkola, w tym 2 publiczne i 2 niepubliczne; 8 szkół podstawowych, w tym 2 filialne; 2 publiczne gimnazja oraz 1 szkoła o charakterze ponadgimnazjalnym.

Gmina Dębno

Na terenie gminy Dębno znajdują się 2 niepubliczne przedszkola, 3 publiczne przedszkola, 3 Zespoły Szkolno-Przedszkolne, 4 publiczne szkoły podstawowe, 3 Zespoły Szkół, 1 publiczne gimnazjum. Ponadto działa Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Łysej Górze.

Gmina Borzęcin

Na obszarze gminy Borzęcin działają 3 publiczne przedszkola, 2 szkoły podstawowe, 1 Zespół Szkół i Przedszkola oraz 2 Zespoły Szkół.

Gmina Brzesko

Na terenie gminy miejsko-wiejskiej Brzesko znajduje się 16 przedszkoli (11 publicznych i 5 niepublicznych), w tym 11 w samym mieście Brzesko. Natomiast szkół podstawowych działa 11, w tym 2 szkoły w Brzesku. Ponadto funkcjonuje 1 szkoła muzyczna, 4 gimnazja oraz 2 szkoły ponadgimnazjalne.

2.3.2 Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia jest obecnie najbardziej palącym problemem dotyczącym znaczną część społeczeństwa naszego kraju. Jest ono odbiciem sytuacji gospodarczej i skutkuje bezpośrednio na nastroje społeczne. Dlatego też rozwiązywanie tego problemu, łagodzenie skutków bezrobocia, które w naszej rzeczywistości jest już zjawiskiem trwałym dotyczy nas wszystkich. Wspólnym wysiłkiem i w ramach ścisłej współpracy przy tworzeniu warunków do powstawania nowych miejsc pracy można w pewnym stopniu ograniczyć to zjawisko, chociaż doprowadzenie do sytuacji pełnego zatrudnienia nie będzie możliwe. Ustawowo jednostkami administracyjnymi powołanymi do przeciwdziałania bezrobociu są powiatowe urzędy pracy, wchodzące w skład powiatowej administracji zespolonej i podległe starostom. W naszym Powiecie zadania w zakresie obsługi bezrobotnych, osób poszukujących pracy, uprawnionych do zasiłków oraz pracodawców realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, który dokonuje dokładnej analizy sytuacji na rynku pracy, przygotowuje i wdraża odpowiednie strategie w tym zakresie.

Tabela 2 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w tysiącach wg stanu na koniec czerwca 2015 wg danych GUS

Powiat Brzeski	Województwo małopolskie	Kraj
3,8	122,6	1622,3

Tabela 3 Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Brzeskim z podziałem na gminy

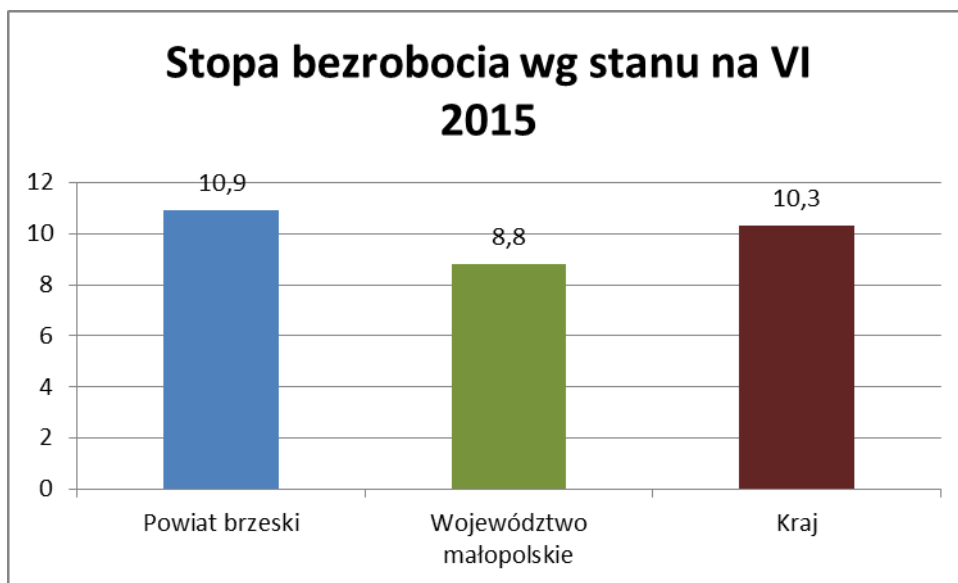
Liczba bezrobotnych	
Powiat Brzeski	3806
Gmina Brzesko	917
Miasto Brzesko	792
Gmina Gnojnik	267
Miasto Czchów	83
Gmina Czchów	264
Gmina Szczurowa	333
Gmina Borzęcin	407
Gmina Dębno	593
Gmina Iwkowa	150

Źródło: PUP Brzesko, stan na VI 2015

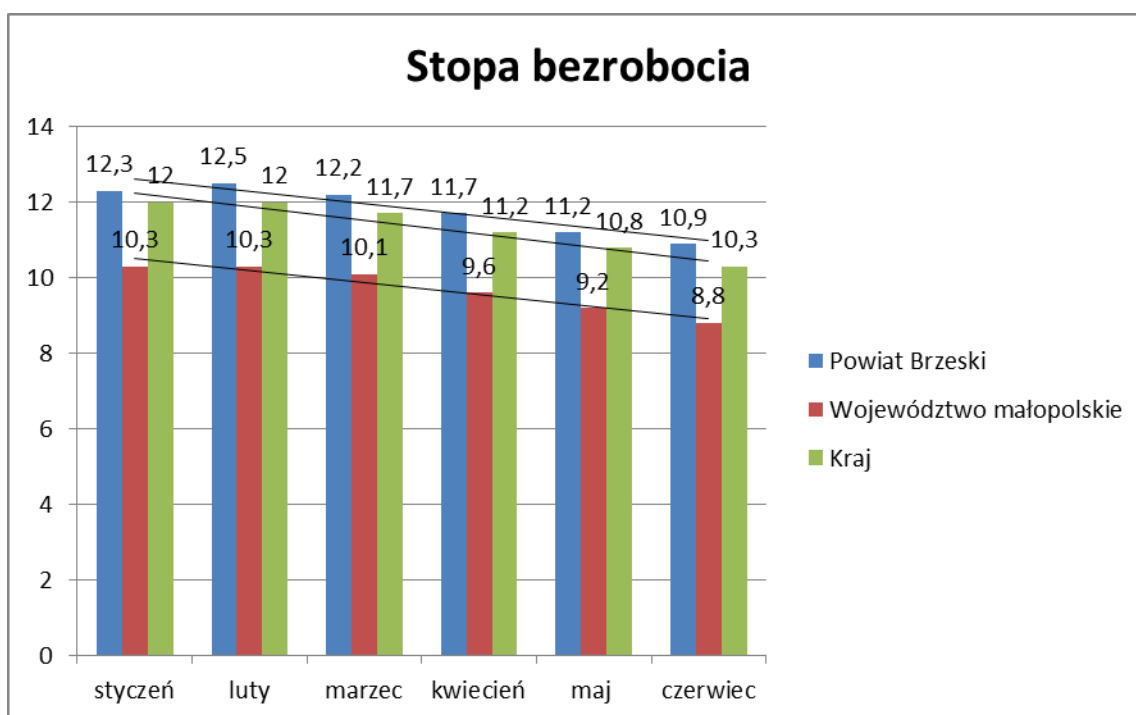
Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Brzeskim

Wyszczególnienie	Liczba osób
Bezrobotni ogółem	3806
w tym: kobiety	2137
w tym: mężczyźni	1669
Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP z orzeczoną grupą inwalidzką	201
Osoby poszukujące pracy	36

Źródło: PUP Brzesko, stan na VI 2015

Wykres 1 Stopa bezrobocia wg stanu na VI 2015

Wykres 2 Stopa bezrobocia

2.3.3 Niepełnosprawność

Ujmowany w skali globalnej problem niepełnosprawności traktowany jest najczęściej jako nie tylko problem zdrowotny, ale także problem społeczny. Niepełnosprawność staje się udziałem coraz większej rzeszy ludzi, zwłaszcza w związku z postępem nauki ratującej życie w przypadkach: ciężkich uszkodzeń organizmu, wad wrodzonych i wcześniej nabytych. Zauważalny wzrost liczby osób niepełnosprawnych wyznacza coraz większą rangę temu zjawisku wśród innych problemów społecznych i stawia przed polityką społeczną szereg zadań służących m.in. rozwijaniu służb społecznych, stwarzaniu odpowiednich zabezpieczeń, podjęciu działań osłonowych. Pojęcie **niepełnosprawności** pojawia się często zarówno w języku potocznym jako określenie inwalidztwa, kalectwa, ułomności, upośledzenia, jak również w dokumentach polityki społecznej, aktach prawnych czy opracowaniach naukowych. Niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych o charakterze fizycznym lub intelektualnym. Może wynikać z choroby somatycznej lub umysłowej. Może mieć charakter stały lub przejściowy i występuje we wszystkich grupach wiekowych. W przeszłości, działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych polegały na społecznej kompensacji poprzez działania charytatywne, oddzielne świadczenia oraz rozwój usług opiekuńczych. Dowartościowanie i ujawnianie różnic indywidualnych jest obecnie jednym z największych wyzwań społecznych. Modelowy przykład dotyczy organizacji systemu transportu i budynków użyteczności publicznej. Były one i jeszcze często są dla „przeciętnego” człowieka i nie uwzględniają osób z ograniczoną mobilnością. W ten sposób możliwości ich udziału w danej dziedzinie życia społecznego znacznie się zmniejsza. Do powstania takich stereotypów przyłożył się brak obecności osób z niepełnosprawnością w głównych gałęziach życia. Nieznajomość środowiska osób niepełnosprawnych doprowadziła do ich wykluczenia społecznego, a także do samonapędzającego się procesu marginalizacji. Właśnie poprzez takie postawy społeczne powstają uprzedzenia, niechęć, a w konsekwencji dyskryminacja. Marginalizacja i dyskryminacja ze względu na niesprawność obciążają również ogromnymi kosztami budżet państwa. Dzięki konsekwentnej realizacji przez kilka lat celu jakim była likwidacja barier architektonicznych uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z budynków użyteczności publicznej, udało się ten problem w znaczącym stopniu wyeliminować. Dotychczas funkcjonujące obiekty zostały odpowiednio przebudowane i (tam gdzie była taka potrzeba i możliwość techniczna) zostały zamontowane windy. Nowobudowane obiekty są już na etapie projektowania wyposażone w odpowiednie podjazdy umożliwiające korzystanie osobom niepełnosprawnym.

Skuteczna pomoc osobom niepełnosprawnym, czyli stworzenie warunków do realizacji prawa tych osób do godnego życia w społeczeństwie, jest jednym z ważniejszych działań Powiatu Brzeskiego. Zadanie to jest realizowane w oparciu o Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, który w sposób szczegółowy analizuje skalę problemu niepełnosprawności na terenie Powiatu Brzeskiego, oraz wynikających z tego wyzwań i podejmowanych przez kompetentne jednostki działań.

Tabela 5. Ilość wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności złożonych przez osoby zainteresowane i rozpatrzonych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008-2014

Lp	Lata	Ilość wniosków o ustalenie niepełnosprawności (osoby do 16 r.ż.)		Ilość wniosków o ustalenie niepełnosprawności (osoby powyżej 16 r.ż)	
		Ogółem	W tym rozpatrzonych pozytywnie	Ogółem	W tym rozpatrzonych pozytywnie
1	2	3	4	5	6
1	2008	170	137	1224	1161
2	2009	145	127	1305	1213
3	2010	139	109	1453	1350
4	2011	159	124	1381	1234
5	2012	149	116	1248	1165
6	2013	144	112	1176	1068
7	2014	138	116	1272	1089

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku

Tabela 6. Ilość dzieci i młodzieży zakwalifikowanych do osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008-2014

Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008-2014									
Lp.	Gmina/płeć	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1.	Borzęcin	Kobiety	9	8	6	5	9	8	5
		Mężczyźni	7	7	7	7	8	9	6
2.	Brzesko	Kobiety	23	24	16	17	20	15	28
		Mężczyźni	21	20	17	25	18	19	22
3.	Czchów	Kobiety	7	7	8	2	7	6	4
		Mężczyźni	9	8	7	9	7	6	4
1.	Dębno	Kobiety	12	9	9	9	8	7	4
		Mężczyźni	9	8	11	17	10	11	7
5.	Gnojnik	Kobiety	6	7	5	2	4	4	4
		Mężczyźni	8	6	3	7	8	3	10
6.	Iwkowa	Kobiety	4	4	4	2	2	4	3
		Mężczyźni	6	5	5	6	3	6	4
7.	Szczurowa	Kobiety	9	8	6	6	6	8	6
		Mężczyźni	7	6	5	9	6	6	9

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku

Tabela 7. Ilość osób powyżej 16 roku życia zaliczonych do osób niepełnoprawnych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008-2014

Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008-2014									
Lp.	Gmina/płeć		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Borzęcin	Kobiety	58	72	76	74	61	42	55
		Mężczyźni	51	52	63	53	48	53	76
2.	Brzesko	Kobiety	268	284	318	288	275	249	245
		Mężczyźni	248	252	299	257	241	237	220
3.	Czchów	Kobiety	44	50	56	52	44	44	45
		Mężczyźni	48	52	56	46	42	47	49
1.	Dębno	Kobiety	80	87	86	88	86	75	68
		Mężczyźni	72	72	79	72	78	65	92
5.	Gnojnik	Kobiety	62	52	53	57	67	42	46
		Mężczyźni	56	49	50	49	52	47	40
6.	Iwkowa	Kobiety	28	37	38	39	25	23	22
		Mężczyźni	28	39	41	39	26	26	35
7.	Szczurowa	Kobiety	62	63	68	68	66	59	47
		Mężczyźni	56	52	67	52	54	59	4

Tabela 8. Wykorzystanie środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez Powiat Brzeski w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wysokość otrzymanych środków PFRON	2 568 169 zł	2 206 886 zł	1 960 927 zł	1 966 479 zł	2 547 420 zł	2 167 917 zł	2 173 533,74 zł
Kwota wykorzystana	2 585 339,30 zł	2 206 682,46 zł	1 960 927 zł	1 961 250,75 zł	2 544 694 zł	2 167 859, 50 zł	2 170 039,77 zł
W tym: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	146 000 zł	81 920 zł	67 589,98 zł	40 390, 50 zł	56 251, 41 zł	14 195, 60 zł	14 856,74 zł
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	483 320,00 zł	226 758, 46 zł	159 287 zł	79 788,91 zł	200 000 zł	111 849, 12 zł	85 489,82 zł
Dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych	30 187, 30 zł	25 000 zł	29 601 zł	10 000 zł	9 127,70 zł	4 454, 62 zł	5 000 zł
Turnusy rehabilitacyjne	265 383 zł	99 815, 00 zł	68 463 zł	93 992 zł	335 048 zł	114 102 zł	110 000 zł
Dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego	2 388 zł	1 075 zł	-	1429, 40 zł	359,40 zł	-	-
Dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych	450 801 zł	440 474 zł	304 346,02 zł	404 009, 94 zł	599 937, 49 zł	443 658,16 zł	475 093,21 zł
Dofinansowanie kosztów działalności WTZ	1 207 260 zł	1 331 640 zł	1 331 640 zł	1 331 640 zł	1 343 970 zł	1 479 600 zł	1 479 600 zł
Wykorzystane w %	100%	99,99%	100%	99,73%	99,89%	99,99%	99,84%

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku

2.3.4 Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest zatem zjawiskiem powszechnym i niebezpiecznym, co gorsze - obecnie obserwuje się szereg zmian, które ciągle je pogłębiają i poszerzają. Termin „ubóstwo” funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej".¹

W ujęciu węższym - ubóstwo absolutne oznacza stan niezaspokojenia minimalnych potrzeb biologicznych, zaś w szerszym - jest określane jako stan niezaspokojenia potrzeb uznanych w danym społeczeństwie i w danym czasie za minimalne.

Ze względu na pochodzenie i podłoże ubóstwo dzieli się najczęściej w literaturze na zawinione i niezawinione.

Pierwsze nich - ubóstwo zawinione - jest udziałem m.in. ludzi z tzw. marginesu społecznego, czyli alkoholików, narkomanów, osoby, które nigdy nie pracowały, bo odznaczają się chroniczną niechęcią do pracy, itp.

Z kolei na ubóstwo niezawinione cierpią takie osoby jak: emeryci, renciści, osoby z rodzin niepełnych, rolnicy. W dobie obecnych przemian gospodarczych do grupy tej dołączyła także rzesza bezrobotnych.

Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty jak:

- wielodzietność (rodzinom większym trudniej jest zaspokoić wszystkie potrzeby swoich członków na takim poziomie jak w przypadku rodzin mniejszych, nawet jeżeli nie są rodzinami dysfunkcyjnymi);
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm);
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju, fizyczna, psychiczna, umysłowa;
- samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe);
- wychowywanie się w rodzinach niepełnych i rozbitych;
- niski status wykształcenia prowadzący do bezrobocia;
- przewlekła choroba;

¹ T. Piłch, I. Lepalczyk, "Pedagogika społeczna"

- inne przeżycia (np. śmierć kogoś bliskiego) utrudniające aktywne i prawidłowe funkcjonowanie;

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji.

Ubóstwo często wkrada się też w sferę doznań psychicznych ludzi, powodując u nich stany depresyjne, nerwicowe, wzrost zachorowań, uczucie rezygnacji i niezadowolenia, a często bardzo niebezpiecznej frustracji, będącej źródłem licznych zachowań dewiacyjnych, agresywnych. To z kolei niejednokrotnie jest powodem szerzącej się przestępczości i innych zjawisk patologicznych.

Drugim poważnym rezultatem przebywania w minimalnych warunkach egzystencjalnych jest zwiększone zagrożenie uzależnienia się od wszelkich substancji chemicznych, powodujących ucieczkę od cierpienia z powodu złej jakości swojej egzystencji. Bardzo często towarzyszą temu drobna przestępczość, nieprzemyślane zachowania, wynikające z desperacji, itp.

Innym skutkiem przebywania w sytuacji ubóstwa jest uzależnienie się od instytucji pomocowych oraz od dotychczasowej warstwy społecznej, będącej zwykle grupą odniesienia. Kurczowe trzymanie się danej grupy społecznej wynika z faktu, iż każda inna wydaje się zbyt odległa, a wejście do niej wydaje się zupełnie niemożliwe. Jest to tzw. "syndrom szurczego gniazda", który częściowo "obezwładnia" jednostkę, nie pozwala na przezwycięzenie "złej passy" i próbę awansowania w hierarchii społecznej.

Dość specyficzny wymiar przyjmują skutki ubóstwa w naszym kraju, w tym również w Powiecie Brzeskim, którego - jak innych powiatów - w podobnym stopniu dotyczą procesy zachodzące w Polsce. Dotyczy to głównie młodych, stojących u progu życia osób, które wobec trudnej sytuacji ekonomicznej państwa nie potrafią dostrzec dla siebie perspektyw. To skłania wielu z nich do szukania zarobku za granicą. Za kolejne, pośrednie następstwo ubóstwa w Polsce można zatem uznać emigrację wielu młodych ludzi, opuszczanie przez nich domów rodzinnych, niejednokrotnie - zrywanie "trwałych" więzi. Ubóstwo ma również bardzo negatywny wymiar dla dzieci, które wychowują się w rodzinach dotkniętych tym zjawiskiem. Niskie dochody rodziców wpływają bowiem na los uczących się dzieci. W momencie, kiedy rodzicom brakuje środków materialnych na wspieranie edukacji dzieci, te zmuszone są do przerywania nauki. Ich kwalifikacje zawodowe będą zatem niższe, a tym samym w przyszłości zmaleją ich realne szanse na rynku pracy.

Zgodnie z stanowiskiem prezentowanym przez instytucje europejskie, - należy koncentrować się na wysiłkach zmierzających do zmiany świadomości i nastawienia jednostek oraz społeczeństw. Sugeruje się odejście od zwalczania ubóstwa przez środki charytatywne i państwowe, a postawienie na społeczne rozwiązanie, rekomendacje pewnych zachowań konsumpcyjnych, wpływanie na gotowość do realizacji społecznej solidarności i sprawiedliwości. Dużą rolę przypisuje się także

stwarzaniu warunków korzystnej komunikacji społecznej, co ułatwiłoby ludziom ubogim wyjście z ukrycia, z marginesu, korzystanie z informacji i szeroki udział w życiu społecznym.

2.3.5 Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców Powiatu Brzeskiego czuwa Komenda Powiatowa Policji w Brzesku. Do jednostek jakie podlegają Komendzie Powiatowej należy:

- Komisariat Policji w Czchowie;
- Posterunek Policji w Szczurowej.

Na przełomie lat 2008-2014 stan etatowy KPP w Brzesku ulegał nieznacznym zmianom. W tym okresie liczba policjantów przedstawiała się następująco: 131 policjantów, z czego 16 pełniło służbę w Komisariacie Policji w Czchowie, a 9 w Posterunku Policji w Szczurowej. Bezpośrednio na terenie gminy Brzesko służbę pełni 7 dzielnicowych, na terenie gminy Dębno 3 dzielnicowych, w Komisariacie Policji w Czchowie 6 dzielnicowych, w posterunku Policji w Szczurowej 4 dzielnicowych.

Tabela 9 Ilość wykrytych przestępstw na terenie Powiatu Brzeskiego w latach 2008-2014

Przestępczość w latach 2008-2014								
Rok	Przestępstwa stwierdzone/ czyny karalne nieletnich	Przestępstwa kryminalne czyny karalne nieletnich	Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze/ czyny karalne nieletnich	Bójka, pobicie / czyny karalne nieletnich	Kradzież z włamaniem/ czyny karalne nieletnich	Ustawa o narkomanii/ czyny karalne nieletnich	Przestępstwa gospodarcze/ czyny karalne nieletnich	Przestępstwa drogowe/ czyny karalne nieletnich
2008	2905/347	1687/333	309/293	22/1	118/9	604/1	817/8	304/4
2009	2584/176	2018/169	33/12	13/0	155/7	1205/123	171/2	346/5
2010	2572/576	1993/567	302/292	20/6	255/121	839/111	195/5	296/4
2011	2452/510	1879/504	393/379	15/4	246/82	533/1	207/1	299/1
2012	4599/314	835/311	44/31	8/1	252/36	2883/222	150/2	261/1
2013	3111/53	2328/52	37/23	9/1	198/11	1416/5	416/1	308/0
2014	3637/171	3170/168	144/108	8/2	156/18	2194/29	248/0	199/3

Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Brzesku

Najwięcej przestępstw w latach 2008–2014 stwierdzonych zostało w zakresie przestępstw narkotykowych, gospodarczych oraz kradzieży cudzej rzeczy. Najmniej liczne są zdarzenia związane z udziałem w bójkach lub pobicie, ze zgwałceniem oraz zabójstwem. Największa wykrywalność przestępstw dotyczy: przestępstw narkotykowych, zgwałceń oraz przestępstw gospodarczych,

natomiast najniższa wykrywalność związana jest z uszkodzeniem mienia, kradzieżą z włamaniem oraz kradzieżą cudzej rzeczy.

Policjanci z Komendy Powiatowej w Brzesku co roku mają do czynienia z około 300 przestępstwami drogowymi. Wykrywalność przestępstw drogowych jest na poziomie 99%.

Na terenie Powiatu Brzeskiego nieletni dopuszczają się najczęściej przestępstw narkotykowych, rozbojów, kradzieży rozbójniczych, wymuszeń rozbójniczych, uszkodzeń mienia oraz kradzieży cudzej rzeczy. liczba czynów karalnych od 2010 roku maleje, co dobrze rokuje na przyszłość, jednak należy podejmować działania oraz organizować akcje mające na celu zmniejszenie przestępczości wśród nieletnich.

Spśród wszystkich kategorii przestępstw, nieletni na terenie Powiatu Brzeskiego najczęściej dopuszczali się przestępstw objętych ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. Ten obszar jest przedmiotem intensywnych działań brzeskich policjantów zarówno w sferze represji i profilaktyki, jak i stałego rozpoznania w zakresie substancji odurzających, wyszczególnionych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Liczba czynów stwierdzonych z kategorii przestępstw narkotykowych (tj. sprzedaży, udzielania i posiadania substancji odurzających) na terenie Powiatu Brzeskiego, w latach 2009–2012 zmieniała się skokowo. Związane to było z wykryciem i rozpracowaniem zorganizowanych siatek zajmujących się rozprowadzaniem narkotyków.

W Powiecie Brzeskim istnieją grupy młodzieży sympatyzujących z klubami sportowych (np. OKS Brzesko, jak również Wisła Kraków i Cracovia), jednakże nie przejawiają one większej aktywności na terenie miasta Brzesko. Przedstawione powyżej zagrożenia są na bieżąco monitorowane przez brzeskich policjantów, którzy podejmują szereg działań profilaktycznych we współpracy z placówkami oświatowymi i samorządowymi na szczeblu gminnym i powiatowym. Jednocześnie funkcjonariusze nawiązują kontakt z instytucjami specjalizującymi się w danej dziedzinie. Poza wymienionymi zagrożeniami zauważalne są coraz częstsze przypadki spożywania alkoholu i palenia papierosów przez osoby małoletnie. Policja na bieżąco prowadzi różnego rodzaju akcje i działania profilaktyczne dostosowane do występujących zagrożeń ukierunkowane m.in. na zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przestępczości i demoralizacji nieletnich, działania profilaktyczne w zakresie alkoholizmu i narkomanii, zwalczanie przestępczości przeciwko zdrowiu, życiu i mieniu, rozpoznawanie subkultur młodzieżowych. W ostatnim czasie szczególny nacisk kładzie się na zagrożenia w sieci (cyberzagrożenia), które, w dobie postępu technologicznego wyrastają na coraz większe zagrożenie. Policjanci z Komendy Powiatowej w celu zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa biorą udział w następujących programach profilaktycznych:

Działalność profilaktyczna

Rządowe programy profilaktyczne

- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2016 (w tym działania profilaktyczne pn. „Ogólnopolski Głos Profilaktyki”)
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016
- Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV
- Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013-2015
- Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej” (Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania. Bezpieczeństwo w szkole, Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej, Bezpieczeństwo w ruchu drogowym, Ochrona dziedzictwa narodowego)
- Niebieska Karta (akcja mająca na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i pomoc ofiarom przemocy domowej)

Własne programy i przedsięwzięcia (działania, akcje) profilaktyczne

- „Bezpieczny Powiat Brzeski”
- „Nie narkotekom”
- „Bezpieczny Ogród”
- „Nieletni a Prawo”
- „Gmina kampania Przeciw Uzależnieniom”
- „Noc stop”
- „Akcja znakowania przedmiotów wartościowych”
- „Czy psy muszą gryźć?”
- Akcja „Nieletni”, „Wagarowicz”
- Zintegrowana Polityka Bezpieczeństwa
- „Zagrożenia w Sieci – profilaktyka, reagowanie”
- „Bezpieczny Senior”
- „Bezpieczna droga do Szkoły”
- „Zjedź autostrady życia, znajdź czas dla swojego dziecka”
- Dzień Dziecka

2.3.6 Przemoc

Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących współczesnych zjawisk, mechanizmem ustanawiającym relacje międzyludzkie w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Jest to zjawisko bardzo dramatyczne, złożone i destrukcyjne.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniedbanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących. W szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Ze względu na obszar, w którym występuje przemoc lub w który jest wymierzana, może przybierać różne formy:

- **przemoc fizyczna**- w swej czynnej postaci przybiera działania bezpośrednie z użyciem siły, np. popychanie, bicie, kopanie, wymierzanie policzków, oblewanie wrzątkiem itp.

- **przemoc seksualna**- to zmuszanie osoby (ofiary) do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew jej woli, bez pytania jej o zgodę (gwałt, zmuszanie do oglądania filmów i zdjęć pornograficznych itp.)

- **przemoc psychiczna**- słowa lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, szantażowaniu, niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej, ciągła krytyka, narzucanie własnych poglądów itp.

- **przemoc ekonomiczna/materialna** - działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy. Przykładem może być: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie bądź ograniczenia podjęcia pracy zarobkowej, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów wbrew woli

- **zaniedbanie- zjawisko społeczne**, które odnosi się w szczególności do relacji dziecko-rodzic. Cechą charakterystyczną jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka.

Charakteryzując zjawisko przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę na jej negatywne skutki. Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najgorszym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba- członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa, w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje. Nie dla wszystkich dom rodzinny jest azylem, w którym panuje miłość, ciepło, bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie. Osoby uwikłane w zjawisko przemocy w rodzinie: ofiary przemocy, sprawcy oraz świadkowie przemocy (a więc wszyscy członkowie rodziny) ponoszą szkody o charakterze indywidualnym. Skutkiem przemocy mogą być również zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, bezrobocie, ubóstwo i bezdomność.

Przemoc w rodzinie nie jest problemem indywidualnym lecz społecznym. Kierunki i zakres zadań wyznaczonych przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie włączają do przeciwdziałania temu zjawisku różne instytucje. Należą do nich: policja, prokuratura, sądy (cywilne, karne, rodzinne i penitencjarne), kuratorzy sądowi (dla dorosłych i rodzinnych), instytucje pomocy społecznej (OPS-y, PCPR, świetlice socjoterapeutyczne, gminne komisje rozwiązywania problemów społecznych, zespoły interdyscyplinarne), służba zdrowia, placówki oświatowe i organizacje pozarządowe. Niezmiennie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, tak aby tworzyć koalicje lokalne na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.

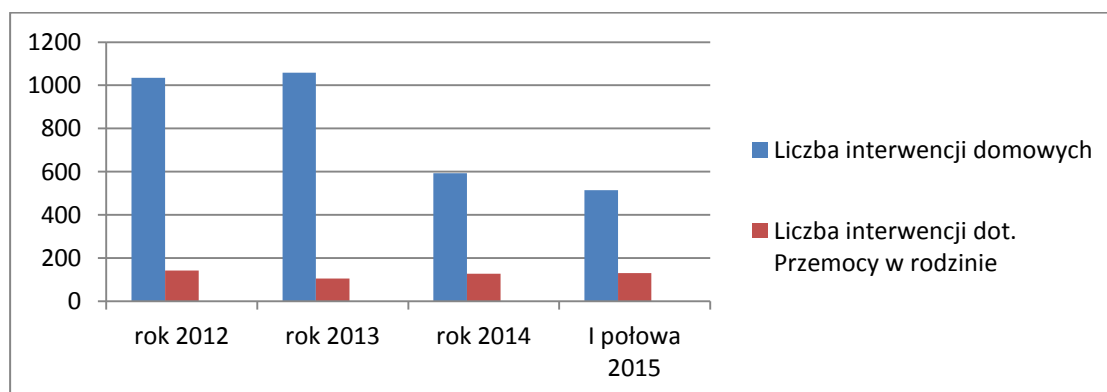
Istotną sprawą jest podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zapobiegania przejawom przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości udzielenia pomocy.

Specjaliści z różnych dziedzin szukają rozwiązania danego problemu poprzez opracowanie spójnego oddziaływania na rodzinę i budowania dla niej wsparcia w celu udzielania zintegrowanej pomocy. Osoby doznające przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia.

Przy diagnozowaniu skali zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Brzeskim wzięto pod uwagę dane dostarczone przez wszystkie instytucje wskazane w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Tabela 10. Liczba interwencji policji

ROK	Liczba interwencji domowych	Liczba interwencji dot. przemocy w rodzinie
2012	1035	143
2013	1058	105
2014	593	128
01.01.2015-31.08.2015	515	131

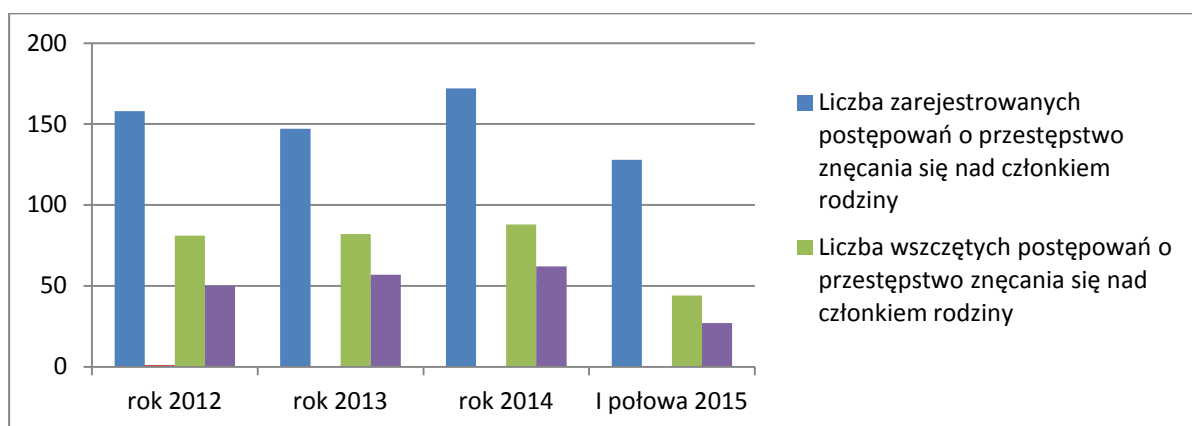

Wykres 3. Ilość interwencji policji

Z danych uzyskanych z Prokuratury Rejonowej w Brzesku wynika, iż z roku na rok wzrasta liczba zarejestrowanych postępowań o przestępstwo znęcania się nad członkiem rodziny, wzrasta również liczba wszczętych postępowań, a także liczba skazanych.

Tabela 11. Liczba postępowań zarejestrowanych, wszczętych oraz liczba skazanych

	2012	2013	2014	2015 I połowa
Liczba zarejestrowanych postępowań o przestępstwo znęcania się nad członkiem rodziny	158	147	172	128
Liczba wszczętych postępowań o przestępstwo znęcania się nad członkiem rodziny	81	82	88	44
Liczba skazanych w sprawach z art. 207	50	57	62	27

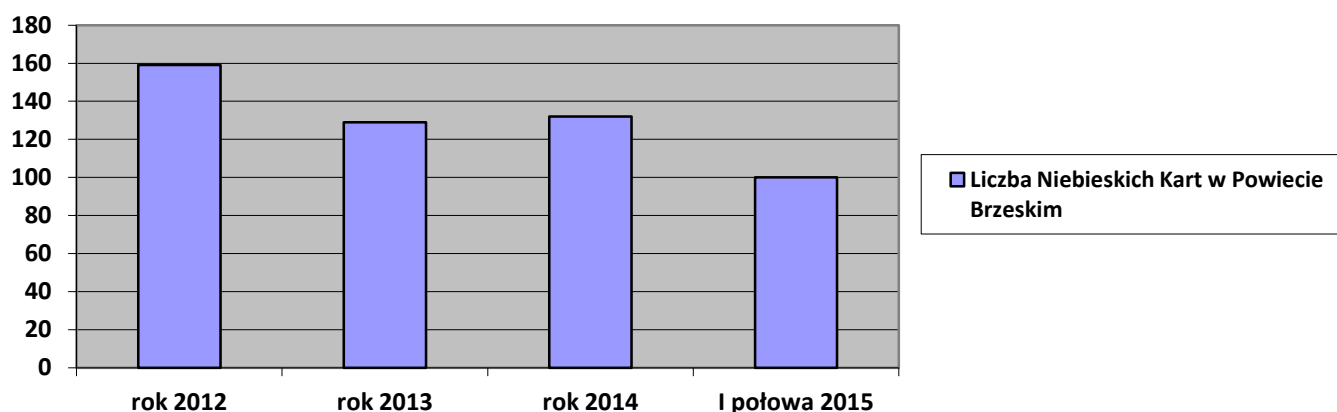

Wykres 4. Liczba postępowań zarejestrowanych, wszczętych oraz liczba skazanych

Procedura Niebieskiej Karty

Tabela 12. Liczba Niebieskich Kart sporządzonych w Powiecie Brzeskim w podziale na gminy

Niebieskie Karty	2012	2013	2014	I połowa 2015
Brzesko	57	52	61	41
Borzęcin	26	11	13	4
Czchów	19	6	20	9
Dębno	21	45	20	28
Gnojnik	11	10	9	13
Iwkowa	2	0	0	0
Szczurowa	23	5	9	5
Razem	159	129	132	100

Wykres 5 Liczba Niebieskich Kart w Powiecie Brzeskim

Z powyższych danych wynika, iż w Powiecie Brzeskim zjawisko przemocy występuje w różnym nasileniu. Najwięcej Niebieskich Kart sporządzonych zostało w Gminie Brzesko oraz w Gminie Dębno.

Tabela 13. Dane dotyczące programów korekcyjno-edukacyjnych

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc				
	2013	2014	I połowa 2015 r.	razem
Liczba edycji programu	2	2	1	5
Liczba uczestników programu	14	18	8	40
Liczba osób które ukończyły program	9	6	4	19

2.3.7. Problemy ludzi starych i chorych

Polskie społeczeństwo to starzejąca się populacja. Problem ten dotyka również Powiat Brzeski. Jest to szczególnie widoczne w środowiskach wiejskich. Związane jest ono nierozdzielnie z wyludnianiem się funkcjonujących zbiorowości terytorialnych. Młodzi ludzie uciekają do dużych miast w poszukiwaniu pracy, zostają starsi i często chorzy, i jest ich coraz więcej. Wynika to ze wzrostu poziomu życia, który osiągnięty został dzięki zapewnieniu ludziom lepszych warunków funkcjonowania, postępowi medycyny i spadkowi umieralności.

Często starość staje się nie tylko problemem społecznym ale także problemem jednostki. Niepełnosprawność i choroby osób starszych wiążą się na ogół z potrzebą udzielania im pomocy.

Pomoc ta powinna polegać na tworzeniu, poprawie i/lub utrzymaniu statutu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych oraz stworzeniu możliwości ich udziału w życiu społecznym, co zwiększa ich szanse na prowadzenie aktywnego i niezależnego życia.

Postępująca indywidualizacja stylów życia i narastająca atomizacja powodują ograniczenie bądź zamknięcie dotychczasowych postaw ludzi starszych; pojawia się potrzeba aktywnego i indywidualnego poszukiwania możliwości spędzania wolnego czasu i kreowania własnego świata społecznego.

W związku z powyższym należy zadbać o to, aby zapewnić osobom starszym następujących potrzeb:

- organizowanie spotkań informacyjno – edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa, udzielania pierwszej pomocy, istnienia nowych zagrożeń, organizowanie przeróżnych spotkań okazjonalnych
- aktywizacja osób starszych poprzez działania lokalne na rzecz najbliższego środowiska
- reintegracja osób niepełnosprawnych z otoczeniem społecznym
- prezentowanie ludziom starszym jak najszerszej palety działań aktywizujących – uniwersytety trzeciego wieku, kluby seniora, akcje środowiskowe itp.
- tworzenie aktywnie działających placówek wsparcia-środowiskowych domów samopomocy
- zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

2.3.8 Organizacja opieki w rodzinach zastępczych

Dzieci częściowo bądź całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej umieszczane są w rodzinach zastępczych bądź w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W pierwszej kolejności dziecko umieszczone jest w rodzinie zastępczej, a dopiero wówczas gdy nie ma dla niego kandydatów na rodziców, umieszczane jest ono w placówce opiekuńczo–wychowawczej. W związku z tym, czynione są intensywne starania o pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych.

Tabela 14 Liczba dzieci w pieczy zastępczej

Ilość podopiecznych umieszczonych w pieczy zastępczej oraz ilość spokrewnionych i niespokrewnionych rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Brzeskim w latach 2008-2014							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych w Powiecie Brzeskim	53	53	47	46	47	52	48
Liczba rodzin zastępczych finansowanych przez PCPR	52	53	46	46	47	52	48
W tym: rodzin zastępczych spokrewnionych	45	45	37	37	30	32	29
W tym: rodzin zastępczych niezawodowych	6	7	8	8	16	17	16
W tym: rodzin zastępczych zawodowych	1	1	1	1	1	3	3
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	68	73	77	74	69	71	63
Liczba dzieci otrzymujących pomoc pieniężną	67	73	74	74	69	71	63

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku

W 2014r w ramach tego zadania, zastępczą formą opieki i wychowania objętych było **63** dzieci, umieszczonych w **48** rodzinach zastępczych mieszkających na terenie powiatu brzeskiego. **29** rodzin zastępczych stanowią osoby spokrewnione z dzieckiem. Wychowuje się w nich łącznie **36** podopiecznych i **2** osoby dorosłe. **16** rodzin niespokrewnionych niezawodowych w których wychowywało się **15** dzieci i **2** osoby dorosłe. Pozostałe **3** rodziny, to rodziny zawodowe w których opiekę znalazło **8** dzieci. Ogólna suma wydatków przeznaczonych w okresie w 2014 r. na pomoc pieniężną dla rodzin zastępczych wyniosła **533.663,65 zł**, z czego **17.230,00 zł** wydatkowano na wypłacenie jednorazowej pomocy pieniężnej niezbędnej rodzinom na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka. Kwota **448.195,12 zł** przeznaczona została na bieżącą comiesięczną pomoc pieniężną pokrywającą częściowe koszty utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej.

2.3.9 Instytucjonalna piecza zastępcza

Nieletnim, których sytuacja osobista wymaga zapewnienia opieki poza środowiskiem rodzinnym, i których, z różnych względów, nie można umieścić w rodzinach zastępczych, organizowana jest instytucjonalna piecza zastępcza. Na terenie Powiatu Brzeskiego istnieje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza - Dom Dziecka w Jasieniu. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w Domu Dziecka w Jasieniu wynosił w 2014 r. **4.141,96 zł**. W roku 2014r. instytucjonalną pieczę zastępczą objęto **35** podopiecznych.

Tabela 15 Przypływ i odpływ dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

	Umieszczone w placówkach w ciągu 2014 r.	Przebywające w placówkach w okresie od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r.	Liczba dzieci, które opuściły placówki w ciągu 2014 r.	Liczba dzieci w placówkach wg stanu na 31.12.2014 r.
Pochodzące z terenu Powiatu Brzeskiego przebywające w DD w Jasieniu	1	21	1	20
Pochodzące z innych powiatów przebywające w DD w Jasieniu	6	14	5	9
Pochodzące z terenu Powiatu Brzeskiego, przebywające w placówkach na terenie innych powiatów	6	17	2	15
Razem:	13	52	8	44

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku

CZĘŚĆ III

ZASOBY POWIATU BRZESKIEGO

3.1 Jednostki i organizacje pomocy społecznej oraz zasoby Powiatu umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych

Instytucje pomocy społecznej podejmują działania o charakterze profilaktycznym, doradczym i wspierającym. Realizacja zamierzonych celów nie byłaby możliwa bez odpowiednich zasobów umożliwiających rozwiązywanie problemów społecznych. Jakość życia i bezpieczeństwo mieszkańców Powiatu zależy w dużej mierze od sprawności działania służb, zakładów i instytucji. Istotnym

potencjałem tych instytucji jest wykwalifikowana kadra pomocy społecznej, w skład której wchodzi m.in. pracownicy socjalni, psycholodzy, lekarze, doradcy zawodowi, pedagodzy itp. Ich praca stanowi podstawę do przedstawienia właściwej diagnozy społecznej oraz podejmowania skutecznych rozwiązań istniejących trudności.

Wykwalifikowana kadra wspiera politykę pomocy społecznej poprzez pracę i zaangażowanie w różnych jednostkach i organizacjach pomocy społecznej Powiatu Brzeskiego. W Powiecie funkcjonuje wiele jednostek pomocy społecznej, a wśród nich:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie to jednostka organizacyjna pomocy społecznej wchodząca w skład powiatowej administracji zespolonej. Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym i dysfunkcyjności rodzin.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako koordynator zadań posiada szeroką wiedzę o stanie pomocy społecznej w powiecie, co daje gwarancję należytego wykonania zadań. Pełni również rolę wyspecjalizowanej instytucji, która na potrzeby Rady i Zarządu Powiatu tworzy bazę informacji o stanie pomocy społecznej.

Wykaz wszystkich istniejących instytucji oraz organizacji działających na terenie Powiatu Brzeskiego, które wspierają proces rozwiązywania problemów społecznych w powiecie został przedstawiony w tabeli 16.

Tabela 16 Wykaz jednostek i organizacji pomocy społecznej w Powiecie Brzeskim

L.p.	Nazwa jednostki	Adres i telefon	Zakres działalności
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Piastowska 2B 32-800 Brzesko	Realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, pieczy zastępczej, działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób
2	Dom Dziecka w Jasieniu	ul. Ks. Mazurkiewicza 171 Jasień	Placówka socjalizacyjna dla 30 dzieci w wieku do 18 lat
3	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Brzesku	ul. Piastowska 2B, 32-800 Brzesko	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego i zapewnienie miejsc schronienia dla ofiar przemocy
4	Mieszkania chronione przy PCPR	ul. Piastowska 2B, 32-800 Brzesko	Zapewnienie mieszkań dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych
5	Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej (PCPR w Brzesku)	ul. Piastowska 2B, 32-800 Brzesko	Udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym i pełnoletnim wychowankom
6	Dom Pomocy Społecznej w Brzesku	ul. Starowiejska 6, 32-800 Brzesko	Placówka całodobowa dla dzieci, młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
10	Dom Pomocy Społecznej w Porąbce Uszewskiej	Porąbka Uszeńska 272, 32-854 Porąbka Uszeńska	Placówka całodobowa dla osób starszych
11	Środowiskowy Dom	ul. Kościuszki 33,	Dom przeznaczony dla osób z zaburzeniami

	Samopomocy w Brzesku	32-800 Brzesko	psychicznymi
12	Powiatowy Publiczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	ul. Kościuszki 33, 32-800 Brzesko	Placówka przeznaczona dla osób wymagających stacjonarnej długoterminowej opieki oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej
13	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	ul. Mickiewicza 21, 32-800 Brzesko	Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania na rzecz swoich mieszkańców, wzmacniając u nich poczucie odpowiedzialności, poprzez pracę socjalną, podejmując działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu
14	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czchowie	ul. Szkolna 1, 32-860 Czchów	
15	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	32-864 Gnojnik 363	
16	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwkowej	32-861 Iwkowa 468	
17	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnie	Wola Dębińska 207, 32-852 Dębno	
18	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie	32-825 Borzęcin	
19	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczurowej	Ul. Rynek 4, 32-820 Szczurowa	
20	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku	ul. Piastowska 2B, 32-800 Brzesko	Instytucja orzekająca o stopniu niepełnosprawności, wydawane są orzeczenia dla celów pozarentowych. Ponadto wydaje też legitymacje dla osób niepełnosprawnych
21	Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	Rada działa przy Staroście Brzeskim, ul. Głowackiego 51, 32-800 Brzesko	Jest to organ opiniodawczo-doradczy
22	Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Złotej	32-859 Złota 292	Placówka oświatowa, której celem jest edukacja i przygotowanie uczniów i wychowanków niepełnosprawnych w miarę możliwości do samodzielnego życia i integracji ze środowiskiem
23	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Łysej Górze	32-853 Łysa Góra 274	Placówka dla młodzieży z problemami i trudnościami w środowisku i nauce
24	Warsztat Terapii Zajęciowej w Brzesku	ul. Przemysłowa 18, 32-800 Brzesko	Ich działalność nakierowana jest na rehabilitację zawodową i społeczną poprzez terapię zajęciową. Ogółem w obu WTZ- ach przebywa 100 osób niepełnosprawnych
25	Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawadzie Uszewskiej	Zawada Uszewska 70 32-864 Gnojnik	
26	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzesku	ul. Piastowska 2B, 32-800 Brzesko	Poradnia oferuje szeroki zakres pomocy dla dzieci i młodzieży z trudnościami w nauce lub wychowawczymi. Prowadzi w tym zakresie terapię i diagnozy
27	Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku	ul. Piłsudskiego 19, 32-800 Brzesko	Realizuje zadania powiatu w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, aktywizuje zawodowo, a także prowadzi rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych
28	SP ZOZ w Brzesku	Ul. Kościuszki 68	Realizuje działania profilaktyczne i

		32-800 Brzesko	diagnostyczno - lecznicze (rozbudowana opieka psychiatryczna i leczenia uzależnień, specjalistyczne oddziały)
--	--	----------------	---

Źródło: opracowanie własne PCPR w Brzesku

Oprócz instytucji w obszarze pomocy społecznej działają również organizacje pozarządowe zrzeszające m.in. osoby niepełnosprawne. Organizacje pozarządowe działają w różnych obszarach.

Na terenie Powiatu Brzeskiego funkcjonuje bardzo wiele różnorodnych organizacji. Należy do nich: 13 fundacji, 4 stowarzyszenia zwykłe, oraz pięć kół terenowych zrzeszonych w Pogórskim Związku Pszczelarskim, które również funkcjonują w formie stowarzyszeń zwykłych, 97 Stowarzyszeń wpisanych do KRS, 66 Ochotniczych Straży Pożarnych (wszystkie wpisane do KRS), 42 kluby sportowe wpisane do KRS, 23 kluby sportowe wpisane do ewidencji prowadzonej przez Starostę Brzeskiego (których statut nie przewiduje prowadzenie działalności gospodarczej) oraz 48 Uczniowskich Klubów Sportowych. Łącznie na terenie Powiatu Brzeskiego funkcjonuje więc aż 298 organizacji pozarządowych².

Do najbardziej znanych należą: Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym i Zapobieganiu Patologiom Społecznym „Pomocna Dłoń” z Gnojnika oraz Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Opiekunów i Wolontariuszy „Ostoja” z Brzeska, które prowadzą Warsztaty Terapii Zajęciowej, Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Młodzieży „Wzrastanie”, które prowadzi Gimnazjum i Liceum Katolickie w Brzesku.

Dobrze opracowany i realizowany Program współpracy Powiatu Brzeskiego z organizacjami pozarządowymi oraz pozostałymi podmiotami, w znacznym stopniu przyczynia się do kształtowania właściwych postaw społecznych w środowisku lokalnym, przez budowanie partnerstwa między samorządem a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które ma służyć diagnozowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Powiatu Brzeskiego, głównie poprzez:

- zwiększenie aktywności społeczności lokalnej;
- wsparcie rozpoznanych potrzeb mieszkańców w ramach zadań Powiatu Brzeskiego realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
- efektywną i oszczędną realizację zadań publicznych;
- wzmacnianie współpracy Powiatu Brzeskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

² Informacje uzyskane na podstawie rejestrów prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Brzesku.

3.2 Wnioski z części diagnostycznej

W wyniku przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że zjawiskami społecznymi, które należy wziąć pod uwagę opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2016 – 2024 są: wysoki stopień ubóstwa, stopa bezrobocia, postępujące starzenie się ludzi, wysokie saldo migracji zewnętrznych oraz względnie niski stopień urbanizacji. Wsparcia wymaga również grupa osób zależnych (niepełnosprawnych, starszych, chorych). Osoby te na co dzień uzależnione są od pomocy innych, napotykają na różnego rodzaju bariery funkcjonalne, kulturowe i społeczne, które w szczególności utrudniają funkcjonowanie w społeczeństwie.

Duży odsetek mieszkańców Powiatu Brzeskiego nie radzi sobie z wypełnianiem funkcji rodzicielskich i generalnie w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny (bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, przemoc w rodzinie). W konsekwencji pojawia się zagrożenie nieprawidłowej socjalizacji dziecka, rozbicia rodziny czy stosowania przemocy w stosunku do domowników. Stąd istotnym zagadnieniem staje się zaprogramowanie takich działań, które pozwolą ograniczyć występowanie zjawisk patologicznych przy jednoczesnym wzmacnianiu procesów wychowawczych i integracyjnych w rodzinach.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy stwierdzono, że do obszarów wymagających największej koncentracji sił i środków w Powiecie należą: budowanie racjonalnego systemu polityki społecznej, wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców poprzez minimalizację obszarów wykluczenia społecznego, kompleksowe działania na rzecz integracji i aktywizacji osób niepełnosprawnych, profilaktyka i rozwiązywanie problemów wynikających z uzależnień, ograniczenie zjawiska bezrobocia i przeciwdziałanie jego długotrwałym skutkom.

W świetle powyższego należy:

- zwiększyć nakłady z zakresu pomocy społecznej na:
 - pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych, które mogłyby objąć opieką dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo (szczególnie rodzin specjalistycznych)
 - tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- rozwijać współpracę międzygminną celem tworzenia różnorodnych form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych.
- uaktywnić organizacje pozarządowe pod kątem ich udziału w procesie tworzenia i realizacji programów współpracy z samorządami w zakresie polityki społecznej
- opracowywać i realizować dodatkowe programy skierowane na aktywizację lokalnego rynku pracy a finansowane ze środków Funduszu Pracy, PFRON i UE
- aktywniej współpracować z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie podejmowania działań profilaktycznych w rodzinach biologicznych zagrożonych kryzysami m.in. poprzez wspieranie pracy asystentów rodziny fachową pomocą psychologów, prawników, itp.
- szkolić i doskonalić kadrę w celu podnoszenia kompetencji i przeciwdziałania wypaleniu

zawodowemu kadry pomocy społecznej

- prowadzić profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną, skierowaną w szczególności dla dzieci i młodzieży na rzecz kształtowania i wzmacniania norm przeciwnych używaniu nielegalnych środków psychoaktywnych
- promować zatrudnienie i aktywizację osób niepełnosprawnych

Nie bez znaczenia dla rozwoju społecznego powiatu i poziomu zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców pozostaje rolniczo – przemysłowy charakter Powiatu, z miastem Brzesko, jako głównym ośrodkiem miejskim regionu.

Rolniczy charakter, większości terenu Powiatu oraz występujący w nim poziom bezrobocia zazwyczaj koreluje z występującym w nim ubóstwem. Występuje tu liczna grupa osób, która utrwała się w korzystaniu z pomocy społecznej i nie wykazuje żadnej aktywności mającej na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji bytowej. Grupą szczególnie zagrożoną i wymagającą wsparcia są rodziny wielodzietne oraz gospodarstwa domowe z osobami niepełnosprawnymi.

3.3. ANALIZA SWOT

Przy opracowaniu strategii problemów społecznych Powiatu Brzeskiego zastosowano analizę SWOT. Analiza SWOT: mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) ma na celu zbadanie i przeprowadzenie kompleksowej oceny zdolności do działania w konkretnym otoczeniu. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych stron badanego obszaru, następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w bliższym i dalszym otoczeniu. Ten rodzaj analizy pozwala ocenić potencjał jakim dysponujemy oraz odpowiedzieć na pytanie w jakim stopniu nasze zasoby odpowiadają potrzebom i wymogom środowiska, w którym działamy.

Badane grupy czynników są definiowane następująco:

- Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych,
- Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój,
- Szanse (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne społeczne efekty.
- Zagrożenia (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór wydarzeń i procesów, które postrzegane są jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa.

Mocne strony	Słabe strony
▪ funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na szczeblu samorządu powiatowego ▪ istnienie strategii rozwoju powiatu i realizacja wynikających z niej celów ▪ profesjonalna kadra instytucji pomocy społecznej ▪ funkcjonowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu ▪ funkcjonowanie dwóch warsztatów terapii zajęciowej ▪ funkcjonowanie dwóch DPS -ów ▪ realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim na lata 2016 - 2018 ▪ promocja idei rodzicielstwa zastępczego ▪ funkcjonowanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ▪ szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych ▪ zorganizowanie grupy wsparcia rodzin zastępczych ▪ funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej wraz z miejscami chronionymi dla ofiar przemocy ▪ prowadzenie poradnictwa specjalistycznego ▪ funkcjonowanie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych ▪ organizowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (powstanie i działalność powiatowego i gminnych zespołów interdyscyplinarnych) ▪ realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Brzeskim na lata 2016 -	▪ niedostosowanie kwalifikacji zawodowych ludności do zmieniających się wymogów rynku pracy ▪ niskie dochody ludności i wysokie zagrożenie ubóstwem ▪ duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ▪ wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw ▪ zjawisko starzejącego się społeczeństwa ▪ migracje zarobkowe ludności ▪ brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych ▪ rozpad rodzin spowodowany migracją zarobkową, długotrwałym bezrobociem oraz zjawiskami patologicznymi ▪ brak pełnego rozeznania liczby osób niepełnosprawnych w powiecie ▪ zbyt mała liczba osób niepełnosprawnych podejmująca pracę ▪ opieka nad osobami niepełnosprawnymi ▪ niewystarczająca ilość świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych w poszczególnych gminach ▪ niedostateczna systemowa opieka nad osobami niepełnosprawnymi ▪ brak likwidacji barier architektonicznych w instytucjach użyteczności publicznej ▪ niedobór mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych

2020 ▪ realizacja Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Brzeskim na lata 2016 -2023 ▪ realizacja oddziaływań korekcyjnych dla sprawców przemocy ▪ funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności ▪ funkcjonowanie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej ▪ funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy ▪ funkcjonowanie Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych ▪ działalność Powiatowego Urzędu Pracy ▪ realizacja programu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy ▪ współpraca PCPR-u z organizacjami pozarządowymi	
--	--

Szanse	Zagrożenia
▪ Możliwość wykorzystywania funduszy unijnych jako dodatkowego źródła finansowania ▪ Aktywizacja mieszkańców wsi ▪ Kampanie społeczne na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ Nowe inwestycje jako potencjalne miejsca pracy ▪ Programy profilaktyczne i edukacyjne w zakresie zapobiegania problemom społecznym ▪ Rozwój działalności organizacji pozarządowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i osób wykluczonych ▪ Możliwość wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez dostęp do stypendiów gminnych, powiatowych i unijnych ▪ Silny i sprawnie działający samorząd ▪ Wykorzystanie walorów turystycznych i rekreacyjnych Powiatu	▪ Odływ ludzi młodych, wykształconych, zwiększenie się udziału osób starszych w ogólnej strukturze ludności powiatu ▪ Rozluźnienie więzi rodzinnych wynikających z migracji zarobkowych ▪ Ukryte bezrobocie na wsi ▪ Izolacja i samotność ludzi starszych ▪ Narastanie przestępczości, przemocy i agresji wśród dzieci i młodzieży ▪ Niewywiązywanie się rodziców ze swych zadań opiekuńczo – wychowawczych ▪ Brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej ▪ Zbyt mała liczba i efektywność organizacji pozarządowych

Źródło opracowanie własne dane PCPR w Brzesku

Otrzymany w czasie opracowania analizy SWOT zbiór informacji umożliwia ocenę instytucji, jej wewnętrznych działań oraz oddziaływanie z otoczeniem, pozwala zweryfikować jej elastyczność, tzn. zdolność i szybkość dopasowywania się do zmieniającego się otoczenia, na które instytucja nie ma bezpośredniego wpływu.

Opracowana analiza stanowi podstawę do wyboru celów oraz kierunków działania. Z analizy słabych i mocnych stron wynika, iż świadczenia udzielone przez PCPR to wielokierunkowa pomoc przyczyniająca się do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców, skierowana nie tylko do najbiedniejszych mieszkańców, ale do wszystkich ludzi zamieszkujących teren naszego powiatu.

CZĘŚĆ IV

4.1 Cel główny

Podjęmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych osób i rodzin z wykorzystaniem ich kapitału ludzkiego, aktywności społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych oraz integracja społeczna mieszkańców Powiatu Brzeskiego.

4.2 Cele szczegółowe

Cel nr 1 – Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji		
Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki
Zwiększanie dostępności do wsparcia psychologiczno - pedagogicznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci	▪ Poradnia psychologiczno - Pedagogiczna ▪ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ▪ Ośrodek Interwencji Kryzysowej ▪ Ośrodki Pomocy Społecznej ▪ Placówki wsparcia dziennego ▪ Placówki oświatowo - edukacyjne w gminach i powiecie ▪ Komenda Powiatowa Policji ▪ Firmy szkoleniowe zewnętrzne ▪ NGO ▪ Inne podmioty w zależności od potrzeb i możliwości	▪ Liczba programów wspierających rodziny, w tym rodziny zastępcze ▪ Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych ▪ Liczba szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych ▪ Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziców zastępczych ▪ Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ▪ Liczba nowoutworzonych rodzin zastępczych w tym specjalistycznych i pełniących funkcję pogotowia rodzinnego ▪ Liczba dzieci trafiająca z pieczy zastępczej do rodzin adopcyjnych ▪ Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych ▪ Liczba szkoleń dla kadry zajmującej się wspieraniem rodzin i pieczą zastępczą
Poprawa funkcjonowania instytucji zajmujących się wsparciem osób i rodzin z problemami wychowawczymi		
Rozwój lokalnej sieci opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną		
Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim na lata 2016 - 2018		

Cel nr 2 - Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin w tym niepełnosprawnych oraz starszych

Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki
Promowanie powstawania ośrodków wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych	▪ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ▪ Ośrodki Pomocy Społecznej ▪ Samorządy gminne i powiatowy ▪ Organizacje pozarządowe ▪ SP ZOZ w Brzesku ▪ Inne podmioty w zależności od potrzeb i możliwości	▪ Liczba ośrodków wsparcia dziennego dla osób starszych oraz liczba osób korzystających z nich ▪ Liczba opracowanych informatorów o potrzebach i możliwościach uzyskania wsparcia dla osób niepełnosprawnych ▪ Liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych na rzecz reintegracji społecznej ▪ Liczba projektów zrealizowanych przez samorządy i organizacje pozarządowe na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym niepełnosprawnych oraz starszych ▪ Liczba osób korzystająca z poradnictwa specjalistycznego ▪ Liczba szkoleń dla kadr pomocy społecznej w obszarze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ▪ Liczba wolontariuszy działających na rzecz osób potrzebujących pomocy
Wspieranie wolontariatu na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin zastępczych		
Dokształcanie kadr pomocy społecznej w obszarze pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i ich rodzin w tym niepełnosprawnym oraz starszym		
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym niepełnosprawnych oraz starszych		
Aktywne współdziałanie z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin w tym niepełnosprawnych oraz starszych		
Dostępność do informacji o formach pomocy osobom niepełnosprawnym oraz starszych		
Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Brzeskim na lata 2016 -2023		

Cel nr 3 - Promowanie właściwych postaw społecznych ważnych dla przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie, przestępczości i uzależnieniom

Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
Budowanie sieci współpracy między przedstawicielami różnych grup zawodowych zajmujących się problematyką przemocy	▪ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ▪ Ośrodek Interwencji Kryzysowej ▪ Ośrodki Pomocy Rodzinie ▪ Komenda Powiatowa Policji ▪ Samorządy gminne i powiatowy ▪ Placówki oświatowe w gminach ▪ Zespoły Interdyscyplinarne ▪ SP ZOZ w Brzesku ▪ Inne podmioty w zależności od potrzeb i możliwości	▪ Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa ▪ Liczba przeprowadzonych interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie ▪ Liczba osób korzystających ze wsparcia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej ▪ Liczba spotkań w ramach działań informacyjno - profilaktycznych ▪ Liczba zrealizowanych programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ▪ Liczba założonych Niebieskich Kart ▪ Liczba spotkań grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
Udzielanie osobom dotkniętym przemocą i uzależnieniami specjalistycznego poradnictwa		
Ochrona i wsparcie osób dotkniętych przemocą w rodzinie i uzależnieniami		
Realizowanie programów korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie		
Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą i uzależnieniami		
Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych		
Realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Brzeskim na lata 2016 -2020		

Cel nr 4 - Aktywizacja i integracja środowisk lokalnych		
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy społecznej	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej - Organizacje pozarządowe - Jednostki samorządu terytorialnego - SP ZOZ w Brzesku - Inne podmioty w zależności od potrzeb i możliwości	- Liczba aktywnie działających organizacji działających na rzecz reintegracji społecznej - Liczba projektów zrealizowanych przez organizacje pozarządowe w ramach konkursów ogłoszonych przez gminy i powiat
Zaktywizowanie społeczeństwa do działań na rzecz poprawy warunków społecznych w powiecie		
Propagowanie idei społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatu		

4.3 Oczekiwane rezultaty

Podjęcie wyżej wymienionych działań ma służyć realizacji celów szczegółowych, a tym samym przyczynić się do realizacji celu głównego. PCPR w partnerstwie z innymi jednostkami, instytucjami, organizacjami chce osiągnąć jak najlepsze rezultaty. Należą do nich w szczególności:

- zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców
- wzrost jakości sprawowanej opieki nad dzieckiem
- wdrożenie programów wspierania rodzin
- wzrost liczby specjalistycznych szkoleń dla kadry w obszarze pomocy społecznej
- sprawne rozwiązywanie problemów dotyczących sprawowania opieki nad dzieckiem
- zwiększenie liczby dzieci powracających z pieczy do rodzin biologicznych lub trafiających do rodzin adopcyjnych
- wzrost liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
- aktywizacja osób niepełnosprawnych
- zmiana społecznego wizerunku osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez lepsze zrozumienie ich potrzeb
- zwiększenie liczby osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa
- budowanie lokalnej sieci pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym
- zwiększenie dostępu do informacji
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie
- rozwój i zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc
- podniesienie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przemocy w rodzinie
- wzrost świadomości społecznej w zakresie występujących zjawisk patologicznych w środowisku lokalnym
- poprawa sytuacji różnych grup społecznych w powiecie ze względu na zwiększoną możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych

4.4 Źródła finansowania

Realizacja zadań zawartych w strategii wymagać będzie określonych nakładów finansowych.

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki własne samorządów powiatowego i gminnego
- środki z budżetu administracji rządowej
- środki Unii Europejskiej
- środki funduszy celowych
- środki PFRON
- środki organizacji pozarządowych

4.5 Monitoring

Wobec zmieniających się uwarunkowań i potrzeb niezawodną metodą kształtowania rzeczywistości będzie ciągle monitorowanie zmian oraz współzależne z nimi diagnozowanie, co stanowi podstawę strategicznego zarządzania.

Tylko w ten sposób strategia może być skutecznym narzędziem zarządzania, spełniać swoją rolę w kształtowaniu skutecznej polityki społecznej, zgodnie z przyjętymi celami i aspiracjami lokalnej społeczności.

Zapisy strategii nie stanowią dokumentu zamkniętego. Zmieniające się potrzeby społeczne w czasie i pod wpływem różnych czynników wymuszają stałe aktualizowanie strategii, strategia i wynikające z niej pogramy winny być corocznie weryfikowane, zwłaszcza w okresie poprzedzającym prace nad budżetem kolejnego roku, czyli przed podejmowaniem decyzji finansowych.

Informacja o realizacji strategii przygotowana przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku przedstawiana będzie Radzie Powiatu Brzeskiego każdorazowo podczas składania sprawozdania z działalności statutowej.

Wnioski końcowe

Strategia rozwiązywania problemów społecznych obejmuje uwarunkowania terytorialne, rozwiązania administracyjne, przegląd posiadanych przez powiat zasobów materialnych i ludzkich, dotychczasowych działań, opis głównych problemów i zagrożeń społecznych, z którymi jednostki administracji muszą się zmierzyć.

Przedstawione zostały również najważniejsze obszary, na których powinny się skupić działania w kolejnych latach. Dynamika zmian społecznych jest bardzo duża. Szybka zmieniają się regulacje prawne i obecnie nie można z całą pewnością wskazać, w którym kierunku te rozwiązania pójdą.

W związku z tym strategia wskazuje ogólne kierunki działania i będzie dokumentem, który w okresie swojego obowiązywania będzie uzupełniany i dostosowywany do pojawiających się nowych potrzeb oraz możliwości prawnych i nowych źródeł finansowania.

SPIS TABEL

Numer tabeli	Nazwa	Strona
Tabela 1	Liczba ludności Powiatu Brzeskiego	8
Tabela 2	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w tysiącach wg stanu na koniec czerwca 2015	10
Tabela 3	Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Brzeskim z podziałem na gminy	10
Tabela 4	Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Brzeskim	10
Tabela 5	Liczba wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności złożonych i rozpatrzonych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008 - 2014	13
Tabela 6	Ilość dzieci i młodzieży zakwalifikowanych do osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008 - 2014	13
Tabela 7	Ilość osób powyżej 16 r.ż. zaliczonych do osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Brzesku w latach 2008 - 2014	14
Tabela 8	Wykorzystanie środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych przez Powiat Brzeski	14
Tabela 9	Ilość wykrytych przestępstw na terenie Powiatu Brzeskiego w latach 2008 - 2014	17
Tabela 10	Liczba interwencji policji	21
Tabela 11	Liczba postępowań zarejestrowanych, wszczętych oraz liczba skazanych	22
Tabela 12	Liczba Niebieskich Kart sporządzonych w Powiecie Brzeskim w podziale na gminy	22
Tabela 13	Dane dotyczące programów korekcyjno - edukacyjnych	23
Tabela 14	Liczba dzieci w pieczy zastępczej	24
Tabela 15	Przyływ i odpływ dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	26
Tabela 16	Wykaz jednostek i organizacji pomocy społecznej w Powiecie Brzeskim	27

SPIS WYKRESÓW

Liczba	Nazwa	Strona
Wykres 1	Stopa bezrobocia wg stanu na VI 2015	11
Wykres 2	Stopa bezrobocia	11
Wykres 3	Ilość interwencji policji	21
Wykres 4	Liczba postępowań zarejestrowanych, wszczętych oraz liczba skazanych	22
Wykres 5	Liczba Niebieskich Kart w Powiecie Brzeskim	23